

Δώρα Μέντη

Το Γλωσσάριο των Ανθέων

Ανθολογία Ποιημάτων για Λουλούδια
εν Ανθηρώ Έλληνι Λόγω

Με 24 ακουαρέλες της Αρετούσας Ιερωνυμάκη

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
"ΠΙΚΡΑΜΕΝΟΣ"

Το Γλωσσάριο των Ανθέων

Επιμέλεια έκδοσης: Δώρα Μέντη
Εικαστικός: Αρετούσα Ιερωνυμάκη
Τίτλος: Το Γλωσσάριο των Ανθέων
Ανθολογία Ποιημάτων για Λουλούδια εν Αθηρώ Έλληνι Λόγω

Υπό την αιγίδα του Βοτανικού Κήπου Πανεπιστημίου Κρήτης

Πρώτη έκδοση: Νοέμβριος 2018
ISBN: 978-618-5342-13-5

Επιμέλεια κειμένων-διορθώσεις: Κατερίνα Τσιούμα

Εξώφυλλο: Μιχάλης Σιγάλας

Εκτύπωση / Βιβλιοδεσία: Ταχυεκτυπώσεις – Γραβάνης ΕΠΕ
E-mail: info@tachytypo.gr

Εκδόσεις ΠΙΚΡΑΜΕΝΟΣ
Τερψιθέας 2, 264 42 Πάτρα
Τηλ.: 2610 432.200, Fax: 2610 430.884
E-mail: yapi@yapi.gr
Internet: www.yapi.gr

Δώρα Μέντη

Το Γλωσσάριο των Ανθέων

*Ανθολογία Ποιημάτων για Λουλούδια
εν Ανθηρώ Έλληνι Λόγω*

Με 24 ακουαρέλες της Αρετούσας Ιερωνυμάκη

εκδόσεις
"ΠΙΚΡΑΜΕΝΟΣ"

Περιεχόμενα

(με τη σειρά παράθεσης των ποιημάτων)

Στέργιος Πυρίντσος, Πρόλογος	17
Εισαγωγή	19

ΜΕΣ ΣΤΑ ΛΟΥΛΟΥΔΙΑ

των τεσσάρων εποχών,

άνθη της πέτρας, του νερού, της θάλασσας

Δ.Ι. Αντωνίου, [Μες στα λουλούδια]	21
Νίκος Καρούζος, «Ανθολογία»	21
Οδυσσέας Ελύτης, «Δοξαστικόν»	23
Αλέξανδρος Ρίζος Ραγκαβής, «Ανθοπώλης»	24
Μάρκος Τσιριμώκος, [Μιλεί μες στην καρδιά κάθε λουλούδι]	26
Μυρτιώτισσα, «Ένα λουλούδι»	27
Νικηφόρος Βρεττάκος, «Σεμινάριο»	28
Κατερίνα Αγγελάκη-Ρουκ, «Το άνθος διδάσκει»	29
Ναπολέων Λαπαθιώτης, «Αγκαλιές και τριανταφυλλιές»	30
Κωστής Παλαμάς, [Γεια σας τριαντάφυλλα]	31
Τάσος Λειβαδίτης, «Καντάτα – αυτός με την Παλόμα»	32
Κ. Π. Καβάφης, «Ελεγεία των Λουλουδιών»	33
Ηλίας Κεφάλας, «Άνθη του φθινοπώρου»	34
Νίκος Καρούζος, «Απ' τον κήπο μου στο Ανάπλι»	35
Γιώργος Σεφέρης, «Άνθη της πέτρας»	36
Στρατής Πασχάλης, «Άνθη του νερού»	37
Νίκος Καρούζος, «Ένα έρημο άνθος»	38

ΑΝΘΗ & ΑΝΘΟΙ

Αγάπανθος

Γιώργος Σεφέρης,

«Ο Στράτης Θαλασσινός ανάμεσα στους αγάπανθους»	40
---	----

Αγιόκλημα

Κωστής Παλαμάς, «Να 'μουν τ' αγιόκλημα»	42
---	----

Νίκος Καρούζος, «Λοιπόν, ο καιρός περνά»	43
--	----

<i>Αγρόμπελη ή κληματίδα</i>	
Γεώργιος Δροσίνης, «Άνθη του γκρεμού»	44
Αντώνης Σκιαθάς, «Η μνήμη»	45
<i>Αγριολούλουδα</i>	
Λάμπρος Πορφύρας, «Τα ερημοκλήσια»	46
Κική Δημουλά, «Ανάσκελος χρόνος»	47
Τηλέμαχος Χυτήρης, «Τ' άνθος το άγριο»	49
<i>Αμυγδαλιά</i>	
Τέλλος Άγρας, «Αμυγδαλιές»	50
Γεώργιος Δροσίνης, «Μυγδαλιά»	51
Κατερίνα Αγγελάκη-Ρουκ, «Η ανθισμένη μυγδαλιά»	52
<i>Ανεμώννα</i>	
Γεώργιος Βιζυηνός, «Η ανεμώνη»	54
Αργύρης Χιόνης, [Στην άκρη του γκρεμού]	55
<i>Αρμυρίκι</i>	
Φώτης Αγγουλές, «Αρμυρίκια»	56
<i>Ασφόδελος</i>	
Μάτση Χατζηλαζάρου, [Ακόμα κι αν τ' αρνηθώ]	57
<i>Βασιλικός</i>	
Κωστής Παλαμάς, «Τα δεκατετράστιχα, 32»	58
Μιχάλης Γκανάς, «Βασιλικός πλατύφυλλης αποδημίας»	59
<i>Βιγκόνια</i>	
Κωνσταντίνος Δ. Ηλιόπουλος, «Η μπηφ στείκ μπιγόνια»	60
Χριστόφορος Λιοντάκης, «Τα τελευταία της χελιδόνια, 2»	61
<i>Βιολέτα</i>	
Ρώμος Φιλύρας, [Στη γλάστρα μας λουλούδιασεν...]	62
Ναπολέων Λαπαθιώτης, «Όλο βιολέτες στόλισα...»	63
<i>Βουκαμβίλια</i>	
Θανάσης Κωσταβάρας, «Καλοκαιρινό απόγευμα στον κήπο»	64
Νίκη Μαραγκού, «Άνεμοι του Σεπτέμβρη»	65
<i>Γαζία</i>	
Ελένη Κοφτερού, «Γαζία»	66
Σωτήρης Σαράκης, «Ο αδόκιμος κηπουρός»	67

<i>Γαρδένια</i>	
Νίκος Εγγονόπουλος, «Ποίημα που του λείπει η χαρά αφιερωμένο σε γυναίκα υπέροχη δωρήτρια πόθου και γαλήνης»	68
Λιάνα Σακελλίου, «Σελάμ»	69
<i>Γαρίφαλο</i>	
Νίκη Μαραγκού, «Της Αγίας Αικατερίνης»	70
Κωστής Παλαμάς, «Γαρούφαλα»	71
Νάσος Βαγενάς, «Καθαρές κουρτίνες»	72
<i>Γεράνι</i>	
Ρίτα Μπούμη-Παπά, «Ίχνη πορείας, XXI»	73
Γιώργος Βέης, «Mortalibus aegris»	74
<i>Γιασεμί</i>	
Δ.Ι. Αντωνίου, [Στη μαύρη νύχτα]	75
Γιώργος Σεφέρης, [Το γιασεμί]	75
Γιώργος Σαραντάρης, «Με γιασεμιά θα ντύσω την ψυχή σου»	76
Μιχάλης Γκανάς, «Λευκό μου γιασεμί»	77
<i>Γλαδιόλα</i>	
Θωμάς Γκόρπας, «Γλαδίολοι»	78
<i>Γλισίνα</i>	
Κώστας Ουράνης, «Στη γειτονιά που πια δε ζούμε...»	79
<i>Δεντρολίβανο ή δυοσμαρίνι</i>	
Οδυσσέας Ελύτης, «Η Μαρίνα των βράχων»	80
Αναστάσιος Δρίβας, «Μια δέσμη αχτίδες στο νερό, 16»	82
<i>Ηλιάνθος ή ηλιοτρόπιο</i>	
Γιάννης Ρίτσος, «Ηλιοτρόπια»	83
Κική Δημουλά, «Εκτροπή»	84
<i>Ιβίσκος</i>	
Τάκης Παπατσώνης, «Ιβίσκος»	85
Βικτωρία Θεοδώρου, «Ιβίσκος Β΄»	86
<i>Ίρις</i>	
Αντώνης Σκιαθάς, «Σημείωση τέταρτη, α»	87
Γιώργος Βέης, «Πρόνοια»	88
<i>Κάκτος</i>	
Νίκος Φωκάς, «Ο κάκτος»	89

Γιάννης Σιγάλας, «Κάκτος»	90
<i>Καμπανούλα</i>	
Δήμητρα Χριστοδούλου, «Η φύση του πράγματος, II»	91
<i>Κερασιά</i>	
Μενέλαος Λουντέμης, «Οι κερασιές θ' ανθίσουν και φέτος»	92
Ν.Α. Ασλάνογλου, «Οι κερασιές ανθίζουν»	93
<i>Κισσός</i>	
Γεώργιος Δροσίνης, [Δε θέλω του κισσού...]	94
Ιωάννης Γρυπάρης, «Ο κισσός»	95
<i>Κρίνος</i>	
Ναπολέον Λαπαθιώτης, «Τα κρίνα εξεχειλίσανε...»	96
Κώστας Χατζόπουλος, «[Πέρασες και είχες στα μαλλιά]»	97
Κωστής Παλαμάς, «Δυο κρίνοι»	98
<i>Κρόκος</i>	
Βικτωρία Θεοδώρου, «Χιόνι»	99
<i>Κυδωνιά</i>	
Βικτωρία Θεοδώρου, «Η κυδωνιά»	100
Ανδρέας Εμπειρικός, «Ασβέστης»	101
<i>Κυκλάμινο</i>	
Γιάννης Ρίτσος, «Κουβέντα μ' ένα λουλούδι»	102
Γιάννης Ρίτσος, «Μικρό πουλί τριανταφυλλί»	102
Ντίνος Χριστιανόπουλος, «Κυκλάμινα και χαμομήλια»	103
<i>Λεβάντα</i>	
Κλείτος Κύρου, «Απουσία»	104
Χριστόφορος Λιοντάκης, «Μια τρυφερότητα βουβή»	105
<i>Λεμονιά</i>	
Γιάννης Ρίτσος, «XVII»	106
Παντελής Μπουκάλας, «Επί πέντε»	107
<i>Λουίζα</i>	
Οδυσσέας Ελύτης, «Μαρίνα»	108
<i>Λυγαριά</i>	
Νικηφόρος Βρεττάκος, «Οι λυγαριές»	109
Αλέκος Ε. Φλωράκης, «Αιγαίου νήσος»	110

<i>Μανόλια</i>	
Αλέξανδρος Μπάρας, «Μανόλιες»	111
<i>Μαργαρίτα</i>	
Ιωσήφ Ραυτόπουλος, «Μαργαρίτα!»	112
Οδυσσέας Ελύτης, [Κάτω στην μαργαρίτας...]	113
Αργύρης Χιόνης, «Μικρή φυσική ιστορία, Δ»	114
<i>Μενεξές, γιούλι, ίον</i>	
Οδυσσέας Ελύτης, [Γειά σου κύριε μενεξέ]	115
Διονύσιος Σολωμός, «Προς τον κύριον Λοδοβίκον Στράνη»	116
Ιωάννης Παπαδιαμαντόπουλος, «Το ίον»	117
<i>Μη με λησμόνει, μυοσωτίς</i>	
Βιργινία Ευαγγελίδου, «Μυοσωτίς»	118
Τάσος Λειβαδίτης, «Φύλλα ημερολογίου»	119
<i>Μιμόζα</i>	
Γεώργιος Σημηριώτης, «Μιμόζα»	120
Βικτωρία Θεοδώρου, «Βορινό προάστιο»	121
<i>Μυρτιά</i>	
Δημοσθένης Βαλαβάνης, «Το όνειρόν μου»	122
Μάρκος Μέσκος, «Η αρπαγή της μυρτιάς»	124
<i>Νάρκισσος</i>	
Αχιλλεύς Παράσχος, «Ο Μάιος»	125
Καίσαρ Εμμανουήλ, «Γράμμα στον ποιητή Ν. Χάγερ–Μπουφίδη»	126
<i>Νεραντζιά</i>	
Κωστής Παλαμάς, «Νεραντζάνθια»	127
Τάκης Γραμμένος, «Πόλεις 1»	128
<i>Νούφαρο</i>	
Γιώργος Σαραντάρης, «Ξανθιά μαλλιά της Άνοιξης»	129
Έλσα Κορνέτη, «Στους κήπους του Μονέ»	130
<i>Ντάλια</i>	
Ζωή Καρέλλη, «Παραμύθια του κήπου, VIII»	131
Αναστάσιος Δρίβας, «Μια δέσμη αχτίδες στο νερό, 15»	132
<i>Νυχτολούλουδο</i>	
Οδυσσέας Ελύτης, «Σε μπλε Ιουλίτας»	133
Τόλης Νικηφόρου, «Ο κηπουρός των άστρων»	134

<i>Ορτανσία</i>	
Κώστας Ουράνης, «Άλλοτες και τώρα I»	135
Κωστής Παλαμάς, «Τα δεκατετράστιχα, 28»	136
<i>Ορχιδέα</i>	
Χλόη Κουτσομπέλη, «Ο κόσμος του άλλου είναι μια ορχιδέα όλο θάλασσα»	137
<i>Παιωνία ή παιώνια</i>	
Γιώργος Βέης, «Εμμονές ζωγράφου, 4»	138
<i>Πανσές</i>	
Τέλλος Άγρας, «Πανσέδες»	139
Μιλτιάδης Μαλακάσης, «Το ερωτικό, VII»	140
<i>Παπαρούνα</i>	
Απόστολος Μελαχρινός, «IV»	141
Γεώργιος Δροσίνης, «Παπαρούνες»	142
Ανδρέας Εμπειρικός, «Οι παπαρούνες»	143
Χάρης Βλαβιανός, «Πρωτομαγιά, II»	144
<i>Πασχαλιά</i>	
Ρώμος Φιλύρας, «Πασχαλιά»	145
Μάνος Ελευθερίου, «Μεγάλη Εβδομάδα»	146
<i>Πελαργόνι</i>	
Κωστής Παλαμάς, «Τα δεκατετράστιχα, 27»	147
Τέλλος Άγρας, «Σπιτικό περβόλι»	148
<i>Πικροδάφνες</i>	
Κική Δημουλά, «Οι πικροδάφνες, Λόφος Φιλοπάππου»	149
Αργύρης Παλούκας, «Άμπου Γκράιμπ»	151
<i>Πορτοκαλιά</i>	
Νικηφόρος Βρεττάκος, «Της Σπάρτης οι πορτοκαλιές»	152
Μίλτος Σαχτούρης, «Πορτοκαλιά»	153
<i>Πυράκανθος ή πυράγκαθο</i>	
Βικτωρία Θεοδώρου, «Πυράγκαθο»	154
Γιώργος Βέης, «Με τρομερή φόρα»	155
<i>Ρείκι</i>	
Λάμπρος Πορφύρας, «Απόψε»	156
Βικτωρία Θεοδώρου, «Στα ρείκια»	157
<i>Ροδιά</i>	
Νικηφόρος Βρεττάκος, «Ερωταπόκριση»	158

Οδυσσέας Ελύτης, «Η τρελή ροδιά»	159
<i>Ρόδο ή τριαντάφυλλο</i>	
Κωστής Παλαμάς, «Ρόδου Μοσκοβόλημα»	161
Αθανάσιος Χριστόπουλος, [Τριανταφυλλάκι νέο]	162
Τάκης Βαρβιτσιώτης, «Η ιστορία του ρόδου»	163
Στρατής Πασχάλης, «Στη μνήμη ενός ρόδου»	164
Νίκη Μαραγκού, «Οι τριανταφυλλιές»	165
Ζωή Καρέλλη, «Παραμύθια του κήπου, Ι»	166
Νικόλαος Κάλας, [Πάνου σε κόκκινα τριαντάφυλλα]	167
Διονύσης Καψάλης, «Κίτρινα τριαντάφυλλα»	168
Ναπολέων Λαπαθιώτης, «Τα βραδινά τριαντάφυλλα»	169
Τάκης Σινόπουλος, [Το μαύρο τριαντάφυλλο]	170
<i>Σεμπρεβίβες</i>	
Κική Δημουλά, «Απροσδοκίες»	171
Τάκης Γραμμένος, «Κύθηρα 2, 4»	172
<i>Σπαθίφυλλο</i>	
Μαρία Λαϊνά, [σκιαγμένο απ' την ομίχλη]	173
<i>Σπάρτα</i>	
Κωστής Παλαμάς, «Το πανηγύρι στα σπάρτα»	174
Γιώργος Βέης, «Η ευφράδεια των σπάρτων»	175
<i>Σπιρέα</i>	
Ζωή Καρέλλη, «Ημερολόγιο, 56»	176
<i>Τζακαράντα</i>	
Γιώργος Σεφέρης, «Kerk Str. Oost, Pretoria, Transvaal»	177
Ζωή Καρέλλη, «Ημερολόγιο, 41»	178
<i>Τουλίπα</i>	
Ρίτα Μπούμη-Παπά, «Πέντε λευκές τουλίπες»	179
Σοφία Περδίκη, «Φθινόπωρο»	180
<i>Υάκινθος ή ζουμπούλι</i>	
Κωστής Παλαμάς, «Εκατό φωνές 54»	181
Ζωή Καρέλλη, «Ημερολόγιο 37. Υάκινθοι»	182
Μάρκος Μέσκος, «Επιθυμία»	183
<i>Φούξια</i>	
Σπύρος Τσακνιάς, «Φούξια»	184
<i>Φρέζια</i>	
Κωστής Παλαμάς, «Η φρέζια»	185

Αλεξάνδρα Πλαστήρα, «Κύριος του Κήπου»	186
<i>Χειμωνανθός</i>	
Τέλλος Άγρας, «Χειμωνανθός»	187
<i>Χρυσάνθεμο</i>	
Μαρία Πολυδούρη, «Χρυσάνθεμα»	188
Τάσος Λειβαδίτης, «Χρυσάνθεμα»	190
ΟΠΟΥ ΗΝ ΚΗΠΟΣ	
<i>Λουλούδια για ερωτευμένους / για πεθαμένους, γύρω από τους φυσικούς και τους συμβολικούς τους χώρους</i>	
Γεώργιος Βιζυηνός, «Άσμα»	192
Νικηφόρος Βρεττάκος, «Όταν κόβω ένα άνθος»	193
Ζωή Καρέλλη, «Ημερολόγιο, 113»	194
Γιώργος Κοτζιούλας, «Φυσιογνωμία»	195
Ναπολέων Λαπαθιώτης, «Της λίμνης τ' αφρολούλουδα...»	196
Νίκος Γρηγοριάδης, [Κλείνομαι και ονειρεύομαι]	197
Χάρις Κοντού, «Κήπος χωρίς αυταπάτες»	198
Τάσος Κόρφης, «Λουλούδια της στέρησης»	199
Αριστέα Παπαλεξάνδρου, «Λίγο πιο ζωηρά»	200
Πόλυ Μαμακάκη, «Ανθοϊάματα»	201
Γιώργος Κοζίας, «Η καρδιά κυνηγάει εντελβίαις»	202
Αργύρης Χιόνης, «Μικρή φυσική ιστορία, ΣΤ»	203
Κ.Π. Καβάφης, «Ωραία λουλούδια κι άσπρα ως ταίριαζαν πολύ»	204
Αριστοτέλης Βαλαωρίτης, «Επί τω θανάτω της θυγατρός μου Ναθαλίας»	205
Λέων Κουκούλας, «Ταξίδι»	206
Κωστής Παλαμάς, «Μίλημα με τα λουλούδια»	207
Νικηφόρος Βρεττάκος, «Η αναχώρηση»	209
Νίκη Μαραγκού, «Δεν της πήρα λουλούδια»	210
Γιάννης Ρίτσος, «Αναγέννηση»	212
Μανόλης Πρατικάκης, «Τα δέντρα»	213
Κ.Γ. Καρυωτάκης, «Άνοιξη»	214
Κυριάκος Χαραλαμπίδης, «Στιγμή του κήπου»	215
Δήμητρα Χριστοδούλου, «Ο κήπος»	216
Ζέφη Δαράκη, «Αγάπη... Κήπος»	217
Γιώργος Βέης, «Έναν καινούργιο κήπο»	218
Λιάνα Σακελλίου, «Βιότοπος τέχνης»	219

Ζέφη Δαράκη, [Σε φτερωτό περιβολάκι]	220
Ιουλίτα Ηλιοπούλου, [Φεύγει ο κήπος]	221
Θωμάς Γκόρπας, «Την έβαψα μαύρη» [απόσπασμα]	222
Λιάνα Σακελλίου, «Ανθεστήρια»	223
Γιώργος Βέης, «Υστεροφημία»	224
Ντίνος Χριστιανόπουλος, [σα δάσος από όνειρα]	225
Κ.Γ. Καρυωτάκης, «Ο κήπος της αχαριστίας»	226
Τάκης Παπατσώνης, «Του κήπου της αγάπης»	227
Ζαχαρίας Παπαντωνίου, «Ο λόγος της σιωπής».....	229
Μάρκος Μέσκος, «Το ξόρκι»	230
Αργύρης Χιόνης, [Περιπλανώμενος πλασιέ]	231
Νίκος Εγγονόπουλος, «Παράφασις ή η κοιλάδα με τους ροδώνες».....	232
<i>Επίμετρο:</i>	
Νίκος Εγγονόπουλος, «Το γλωσσάριον των ανθέων»	234
Παυλίνα Μπορέλλη, Λεξικόν της Ανθέου Διαλέκτου	235
Ευρετήριο ανθών και δέντρων.....	237
Ποιητές και ποιήματα	241
Αρετούσα Ιερωνυμάκη.....	247

Πρόλογος

*Αν με βλέπουν να στέκομαι
Όρθιος, ακίνητος, μες*

*Στα λουλούδια μου, όπως
Αυτή τη στιγμή,*

*Θα νόμιζαν πως τα διδάσκω.
Ενώ*

Είμαι εγώ που ακούω

*Κι αυτά που μιλούν.
Έχοντας με στο μέσο
Μου διδάσκουν το φως.*

ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΒΡΕΤΤΑΚΟΣ,
«Σεμινάριο»

Η φύση έχει να μας πει πολλά περισσότερα από όσα έχουμε να πούμε εμείς γι' αυτήν, μόνο που στον καθένα λέει και μια διαφορετική ιστορία με έναν διαφορετικό κάθε φορά τρόπο. Κάποιοι από εμάς αυτά που έχει να μας πει θα τα βάλουν σε ένα πείραμα και κάποιοι σ' ένα ποίημα, καθένας με τα ματογυάλια του. Αξίζει όμως κανείς να διδαχθεί από την οπτική των άλλων και είναι εντυπωσιακό το ότι η *Ανθολογία Ποιημάτων για Λουλούδια εν Ανθηρώ Ελληνι Λόγω* της Δώρας Μέντη διδάσκει, και διδάσκει πολλά, αρκεί να ξέρει κανείς να ακούει.

Υποδεχόμαστε με μεγάλη χαρά το έργο της Δώρας Μέντη που είναι ένας μαγευτικός Κήπος Ποιημάτων και ταυτόχρονα πρόσφορο υπόστρωμα για μελέτη και έρευνα.

Στέργιος Α. Πυρίντσος
Καθηγητής Βιολογίας Πανεπιστημίου Κρήτης
Επιστημονικά Υπεύθυνος Βοτανικού Κήπου
Πανεπιστημίου Κρήτης

Εισαγωγή

Μια ανθολογία ανθέων ως πρώτη ιδέα φαίνεται κοινότοπη, παιγνίδι με τις λέξεις. Αντίστροφα, ανοίκει η επονομασία της, προερχόμενη από το γνωστό ποίημα του Νίκου Εγγονόπουλου «Γλωσσάριο των ανθέων», με τη διευκρίνιση «εν ανθηρώ έλληνι λόγω», από τον τίτλο της ποιητικής του συλλογής, καθώς οι δύο ανθοφόροι τίτλοι του Εγγονόπουλου ελάχιστη σχέση έχουν με τα λουλούδια. Για τη δική μας χρήση όμως το «γλωσσάριο των ανθέων» ακριβολογεί: τα λουλούδια «μιλούν μες στην καρδιά» σε όλες τις εποχές και τους τόπους της άνθισης, σύμφωνα κατά κύριο λόγο με το πρώτο μέρος «Μες στα λουλούδια», και, δευτερευόντως, με την ερμηνεία που δίνεται στο Επίμετρο, στο «Λεξικόν της ανθέου διαλέκτου» (1853) της Παυλίνας Μπορέλλη, όπου συνοψίζεται ένας κοινόχρηστος κώδικας της βικτοριανής εποχής γύρω από την, διαπροσωπική αλλά και τη λογοτεχνική, σημασία που κρύβει η προσφορά κάθε λουλουδιού. Μα τι αξία έχουν σήμερα όλα αυτά, στην εποχή της πληροφορίας, του lifestyle, των υβριδικών λουλουδιών και της εικονικής πραγματικότητας; Ας δούμε αρχικά τι περιέχει αυτή η θεματική ανθολογία γύρω από την ανύπαρκτη, εκδοτικά, ελληνική ανθογραφική παράδοση, τη γλώσσα των ανθών και τη γλώσσα του σώματος, την ομορφιά και τη δημιουργικότητα που διαθέτει ακόμα η φύση, και, κατά την κρίση του, ο καθένας αποφαινεται.

Τα 70 λουλούδια, καλλωπιστικοί θάμνοι και καρποφόρα δέντρα που συστεγάζονται στο κύριο μέρος «Άνθη & Ανθοί» αποτελούν αντιπροσωπευτικό δείγμα μιας εποπτικής εικόνας που εμφανίζεται κυρίως στο τρίτο μέρος «Όπου ην κήπος» και καταγράφεται ειδικότερα στο Ευρητήριο ανθών και δέντρων. Αειθαλή ή φυλλοβόλα, ποώδη ή αναρριχώμενα, τα ανθόφυτα έχουν τον πρώτο λόγο στα ποιήματα που επιλέχθηκαν. Μα όσο κι αν η φύση μέσα τους μιλά το πρόβλημα της επικοινωνίας παραμένει, με μια σειρά από υπαρξιακές ανάγκες και αδιέξοδα να εναποτίθενται στους κήπους που έφτιαξαν οι άνθρωποι και απαθανάτισαν οι ποιητές. Σε αυτούς τους χώρους που έθρεφαν ρομαντικές εικόνες ως τον μεσοπόλεμο, φωλιάζει συνεχώς η νοσταλγία για μια χαμένη γλώσσα και μαζί κι αισθήματα... Όμως η ανθοδέσμη του 20ού αιώνα, όπου κα-

τεξοχήν συντίθεται η ανθολογία μας, είναι ακόμα γεμάτη από χρώματα κι αρώματα, πεποικιλμένη από την αισθητική του 19ου και τις πινελιές του 21ου αιώνα. Στο κύριο μέρος τα άνθη στοιχίζονται αλφαβητικά, με τις λιτές ή τις πληθωρικές αποτυπώσεις τους. Παράλληλα, το πρώτο και το τρίτο μέρος συνδιαμορφώνουν το «γλωσσάριο των ανθέων», η αρχική ιδέα του οποίου με συνάρπασε και κέρδισε το ενδιαφέρον των καλών μου φίλων, του Διονύση, της Άννας, της Μαίρης, της Τόνιας. Οι «Εκδόσεις Πικραμένος» από την Πάτρα ανέλαβαν από την αρχική ακόμη σύλληψη την έκδοση του βιβλίου, ενώ πολύτιμες ήταν οι μέρες της κρητικής φιλοξενίας στο λουλουδιασμένο περιβόλι του Αντώνη και της Ντίνας, στον θαυμαστό δεντρόκηπο της Βαρβάρας και της Μαρίας, στο σπίτι κοντά στη θάλασσα της Ολυμπίας, του Στέργιου και του Αργύρη. Εκεί ήταν και τα αγριολούλουδα που είχαν εμπνεύσει τη ζωγραφική της Αρετούσας Ιερωνυμάκη και στολίζουν τώρα το βιβλίο μας. Ευχαριστώ ολόψυχα τους προαναφερθέντες, τον επιστημονικά υπεύθυνο του Βοτανικού Κήπου του Πανεπιστημίου Κρήτης που ενθάρρυνε και στηρίζει την έκδοση, γιατί όλοι συνέβαλαν σημαντικά στη συγκομιδή των κειμένων και στη δημιουργία της ανθολογίας. Η ανθολογία αφιερώνεται στη μνήμη της γιαγιάς μου Θεοδώρας, που δεν έφυγε ποτέ από τα Κύθηρα, στη μητέρα μου Σπυριδούλα, που καλλιεργεί διά βίου τη γη, και στην κόρη μου Άρτεμη, που είναι ένα παιδί της πόλης.

Δ.Μ.

Μες στα λουλούδια
μαργαριταροβρέχει
καθώς μιλάνε...

Δ.Ι. Αντωνίου, [Μες στα λουλούδια]
(Χάι-κάι και τάνκα, 1972)

Νίκος Καρούζος,
«Ανθολογία»

Κοιμένος όπως το λουλούδι μες το βάζο
θα ζούσε το απόλυτο και ο άνθρωπος χωρίς να ζει.
Θα 'τανε χιόνι απάτητο
βροχή που πήρε άλλη απόφαση
και δεν θα πέσει.
Θα 'τανε μια πασίλευκη
και ώριμη σιγή που ξεσκεπάζει
πως η γαλήνη είν' ο θεός λέξη προς λέξη
δίχως να περισσεύει τίποτα.
Έτσι μιλούσα βλέποντας
εξάισια ρόδινες ορτανσίες άσπρες και γαλάζιες
ωσάν κομμώσεις θεαινών,
χρυσ αφικές αλλόφρονες
μπετίνες και ελισαβέτες
με τα ωραία σκήπτρα τα αναρριχώμενα
μιλούσα βλέποντας
τα χιονόσφαιρα και τα μπαλέτα
τις ανοιγμένες ταϊτές τους μπακαράδες

Όλα τα ποιήματα έχουν γραφτεί στο μονοτονικό σύστημα. Η ορθογραφία τους εκσυγχρονίστηκε σύμφωνα με τους σημερινούς γραμματικούς κανόνες, με εξαίρεση τα γραμμένα στην καθαρεύουσα ποιήματα. Στο τέλος κάθε ποιήματος δηλώνεται η ποιητική συλλογή από την οποία αντλήθηκε. Αν το ποίημα προέρχεται από δημοσίευση σε περιοδικό ή δεν είναι γνωστός ο ακριβής χρόνος της κυκλοφορίας του, δηλώνεται σε αγκύλη μόνο η χρονολογία της δημοσίευσης ή η περίοδος της συγγραφής του.

όταν ουρλιάζει τρυφερά στην ομορφιά της η κλοξίνια
 και ξεθυμαίνουν από κίτρινα μικρά καμώματα
 χαώδεις οι πρασινάδες
 με τους ατλαντικούς απόκοσμες ασκληπιάδες
 και τους φιλάδελφους στην ίδιαν αποκάλυψη
 στον ίδιο φανερωτικό βωμό της Δήμητρας
 όπως η μοβ εκείνη κληματίδα που μ' εκπλήττει
 μόνη της
 ανασκευάζοντας τη νύχτα και τ' αστέρια
 η μοβ εκείνη του αέρα κρύπτη.
 Βρισκόμαστε ποτέ πιο πάνω απ' τ' αστέρια;
 Χαιρόμαστε ποτέ το φως απ' τη μαυρίλα;
 Ή μήπως είδαμε για ένα έστω δευτερόλεπτο
 τη σιωπή σωστά καθισμένη;
 Θρήνος που είναι τ' άνθη στα δάχτυλά μας
 και άχραντο σκοτάδι!
 Λαβωμένος απ' το φεγγάρι με μάλαμα
 βλέπω καλύτερα πόσο
 φθονούμε την καθαρή θνητότητα
 που 'χει βαθιά και τόσο ξάστερη
 κομμένο το λουλούδι μες στο βάζο...
 Νεάνιδες θροΐζουν ευγενικά
 στην απεραντοσύνη του έρωτα
 και τι γοργά χαράματα όταν φυσήξει ο χάρος!
 Πολύχρωμοι
 στην υψωμένη τους σημαία
 θροΐζουν οι γλαδίοιοι.

(Λευκοπλάστης για μικρές και μεγάλες αντινομίες, 1971)